

I SURVIVED

DE STRIJD OP D-DAY

Lauren Tarshis

illustraties Scott Dawson

Vertaald door Margot Reesink

kluitman

Voor Marilyn Merker Goldman

Nur 283 / W052501

Bisac JUV016080 / JNF025130

© MMXXV Nederlandse editie: Uitgeverij Kluitman Alkmaar B.V.

MMXIX Tekst: Lauren Tarshis

© MMXIX Illustraties: Scholastic Inc.

© Foto's: p. 8: National Archives and Records Administration; p. 115 en p. 117: privécollectie auteur; p. 123: Keystone-France/Getty Images; p. 128: National Archives and Records Administration; p. 129: Universal History Archive/Getty Images; p. 130: National Archives and Records Administration; p. 135: Military History Collection/Alamy Stock Photo; p. 136: Roger Viollet/Getty Images; p. 139: National Archives and Records Administration. Met bijzondere dank aan Edgar F. Raines, Jr.

Oorspronkelijke titel: *I SURVIVED THE BATTLE OF D-DAY, 1944*

Copyright © 2019 by Dreyfuss Tarshis Media, Inc. By arrangement with Brandt & Hochman Literary Agents, Inc. All rights reserved.

Nederlandse vertaling: Margot Reesink

Omslagontwerp: Suzanne LaGasa / Studio Vonk en de Boer

Omslagbeeld: © Colin Anderson

Opmaak binnenwerk: ZetSpiegel

Alle rechten voorbehouden, inclusief het recht van reproductie in zijn geheel of in gedeelten, in welke vorm dan ook. Geen enkel deel van dit boek mag worden gebruikt voor het trainen van kunstmatige intelligentie.

Deze uitgave kwam tot stand door bemiddeling van Sebes & Bisseling Literary Agency te Amsterdam.

kluitman.nl

LONDEN

ENGELAND

HET KANAAL

UTAH

OMAHA

GOLD

JUNO

SWORD

STRANDEN NORMANDIË

FRANKRIJK

ENGELAND

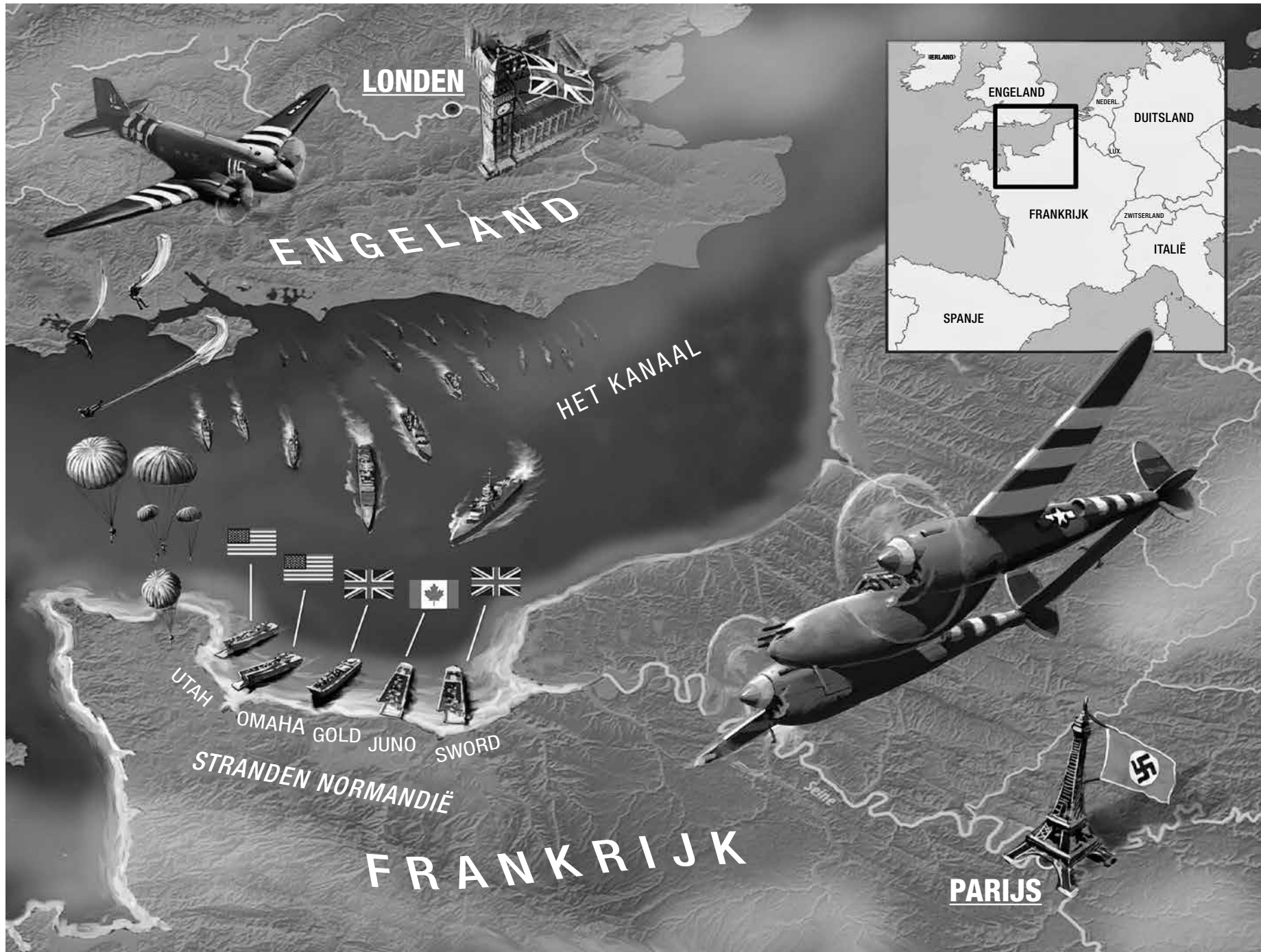
DUITSLAND

FRANKRIJK

ITALIË

SPANJE

PARIJS

HOOFDSTUK 1

DINSDAG 6 JUNI 1944
DE KLIFFEN BIJ OMAHA BEACH
NORMANDIË, FRANKRIJK

Paul Colbert was elf en hij rende voor zijn leven.

Het was D-day, een van de bloederigste dagen van de Tweede Wereldoorlog. Meer dan honderdvijftigduizend soldaten uit Amerika, Engeland en Canada vielen Frankrijk binnen.

Ze waren de nacht ervoor op zeventuizend schepen vanuit Engeland over komen varen.

Hun missie: Frankrijk bevrijden. Het was tijd om nazi-Duitsland te verslaan en een einde aan de oorlog te maken.

In de minuten voordat de schepen kwamen had Paul op zijn hurken op een klif gezeten die boven het strand uitstak. Hij had geprobeerd

om te ontsnappen voordat de strijd begon. Maar nu bromden er oorlogsvliegtuigen door de lucht. En plotseling klonk er een oorverdovende dreun.

BOEM!

Paul keek op en verstijfde: een van de vliegtuigen was in brand gevlogen en kwam tollend recht op hem af.

In paniek rende hij weg van het vallende toestel. Hij rook de stank van gloeiend heet metaal en smeltend rubber. De motor krijste als een enorm dier dat het uitschreeuwde van pijn.

Waar hij ook heen rende, het vliegtuig leek hem te volgen, alsof het hem wilde meesleuren.

Met een dreun viel er iets op zijn hoofd. Zijn schedel leek uit elkaar te barsten van pijn. Hij viel op de grond, terwijl het brandende toestel met veel geraas neerstortte.

Vier jaar lang had Paul hierom gebeden: de dag waarop er een einde aan de oorlog zou komen, de dag waarop de Duitsers eindelijk uit Frankrijk zouden vertrekken.

Maar misschien zou het wel zijn laatste dag worden.

HOOFDSTUK 2

EEN DAG EERDER

MAANDAG 5 JUNI 1944

HET DORP LE ROC

NORMANDIË, FRANKRIJK

ONGEVEER ELF UUR 'S OCHTENDS

Paul schopte zijn voetbal over de slingerende zandweg. Voor het eerst in maanden maakte hij zich geen zorgen over die stomme oorlog. Hij vroeg zich niet af of hij zijn vader ooit nog zou zien. Hij dacht niet aan Adolf Hitler, de kwaadaardige leider van de nazi's, en niet aan Hitlers soldaten, die Pauls land, zijn dorp en zijn leven waren binnengedrongen.

Het wordt een fijne dag, zei hij tegen zichzelf. Zijn moeder was jarig, en hij was op weg om cakejes voor haar te kopen.

Hoelang was het eigenlijk geleden dat hij of *maman*, zijn moeder, koekjes hadden gegeten, of taart, of een reep chocola? Hij wist het niet meer. De oorlog duurde nu al ruim vier jaar en lekkere dingen waren er bijna niet meer te krijgen. Die arme *maman* moest koffiezetten van gemalen eikels en heet water.

Paul begon te watertanden toen hij terugdacht aan roomsoezen, aan de zoete, zachte slagroom die bij de eerste hap zijn mond vulde. Of crêpes met aardbeienjam, die hem de rest van de dag plakkerige vingers bezorgden.

Maman vond *madeleines* het lekkerst, kleine cakejes die heerlijk naar boter smaakten en smolten in je mond. Dus die ging Paul nu voor haar kopen.

Hij zag zijn moeder voor zich. Haar lieve ogen, haar vrolijke glimlach. Ze zat de hele dag te werken: ze naaide en verstelde kleren en verdiende daar geld mee. Als hij 's ochtends uit bed kwam, was ze soms al weg om kleding te bezorgen.

Paul had er alles voor over om *maman* gelukkig te maken.

Zelfs zijn voetbal.

Zacht gaf hij met zijn voet een tikje tegen de bruinleren bal.

Zo wilde hij zorgen dat *maman* *madeleines* kreeg: hij zou zijn bal verkopen. Daarom was hij nu op weg naar de sjofele markt bij de rivier. Daar gingen de mensen uit Le Roc naartoe die wanhopig graag dingen wilden verkopen – hun trouwringen, hun boeken, hun laatste paar schoenen.

Er voetbalden tegenwoordig nog maar weinig mensen. Bijna alle jonge mannen in Europa vochten in de oorlog of waren gevangengenomen door de Duitsers. Maar Pauls voetbal was van leer en dat was schaars. Misschien kon iemand hem aan stukken snijden en er een paar schoenen of handschoenen van maken.

Paul rilde bij het idee dat zijn bal kapot zou worden gemaakt en schopte er nog voorzichtiger tegen.

Hij had deze bal voor zijn zevende verjaardag van *maman* en papa gekregen en was er meteen mee naar zijn beste vriend Gérard gerend. Ze waren allebei gek van voetbal.

‘Nu gaan we zeker naar het wereldkampioenschap!’ had Gérard gezegd. Hij had zijn krullen uit zijn ogen geveegd en zoals altijd een vrolijke, scheve glimlach op zijn gezicht gekregen.

In de jaren daarna hadden ze de bal overal mee naartoe genomen.

Ze hadden er duizenden keren over het schoolplein achteraan gerend. Ze waren ermee door graanvelden en boomgaarden gedribbeld, en door alle keienstraatjes van het dorp. Op het strand hadden ze penalty’s geoefend; dan waren ze in het zand gedoken om te voorkomen dat de bal de zee in zou rollen.

‘Wie er het eerste is!’ riep Paul vaak, en dan renden Gérard en hij achter de bal aan.

Hij was nog steeds gek op voetbal. Maar de bal had hij al maanden niet meer aangeraakt.

Sinds Gérard weg was.

De Duitsers hadden hem en zijn familie meegenomen.

Paul werd misselijk als hij eraan dacht. Op een koude avond in maart hadden de Duitsers alle Joodse mensen uit het dorp gearresteerd en ze in vrachtwagens geduwd. Niemand wist precies

waar ze naartoe waren gebracht, maar er gingen afschuwelijke verhalen rond. Over kinderen die bij hun ouders werden weggesleurd. Over treinwagons waar zo veel mensen in werden gepropt dat ze geen adem meer kregen. Over enorme gevangenissen waar mensen doodgingen doordat ze te hard moesten werken en te weinig te eten kregen.

Soms lag hij ’s avonds in bed te bidden dat het niet waar was wat hij had gehoord.

Boos gaf hij een keiharde trap tegen de bal. Toen deed hij zijn ogen dicht en zuchtte diep. Nee, zei hij tegen zichzelf. Hij zou vandaag niet aan de oorlog denken. Het was mamans verjaardag.

Het zou een fijne dag worden.

HOOFDSTUK 3

EEN UUR LATER

Paul veegde zijn voetbal nog een laatste keer schoon en legde hem toen met een klap op de marktkraam.

‘Die hoeft ik niet,’ zei de man van de kraam nors. Paul wist dat hij Boris heette. Hij was de enige leerbewerker die er in het dorp was overgebleven. ‘Niemand koopt die dingen meer.’

Paul dacht na. Wat kon hij nu het beste tegen Boris zeggen?

‘Maar het is goed leer,’ antwoordde hij.

Boris schudde zijn hoofd. ‘Toch hoeft ik hem niet.’

Paul zuchtte. Hij had niet bedacht wat hij moest doen als hij zijn bal niet kon verkopen. Hij pakte hem van de tafel en zocht op de grond een rustig plekje om na te kunnen denken.

Het park bij de rivier waar hij nu was, had altijd vol bloemen gestaan. Er hadden gezinnen op dekens zitten smullen van knapperig brood en zachte kaas. Kinderen hadden de korstjes aan de eenden gevoerd en hun speelgoedbootjes in het water laten rondvaren.

Nu stonden er geen bloemen meer en niemand had nog eten voor een picknick. De Duitsers hadden de bomen omgehakt en het hout naar Duitsland afgevoerd. Niemand kwam hier nog voor zijn plezier. Zelfs de eenden waren weg: mensen hadden ze opgegeten omdat ze zo’n honger hadden.

Maar hij had nóg een reden om het hier afschuwelijk te vinden. Er was afgelopen najaar iets gebeurd. Hij pakte een stok en stak die in de grond toen de herinnering scherp als een glasscherf door hem heen schoot.

Die dag was hij hier met maman naartoe gekomen om hun laatste zilveren schaalteje te verkopen. Maman had een paar schaaltejes van haar grootmoeder geërfd, en die moesten ze verkopen zodat ze kolen voor in de kachel konden betalen. Paul had op maman zitten wachten terwijl

die stond te onderhandelen met een marktkoopman. En toen zag hij plotseling een man heel snel door het park lopen.

Paul herkende hem meteen: het was zijn meester, meneer Léon.

Gérard en hij waren dol op meneer Léon. Die werd nooit boos als ze in de hal aan het voetballen waren. Hij kende de mooiste verhalen over het vervallen kasteel van Le Roc, dat aan de rand van het dorp stond. Hij vertelde dat veel mensen dachten dat er nog steeds een draak in de toren woonde. Een reusachtig vuurspuwend beest, met vleugels, de kop van een slang en de snavel van een valk.

‘Zijn gloeiende ogen turen door de scheuren in de toren,’ zei meneer Léon dan met zijn lage, zachte stem. ‘En zijn vleugels doen woesj, woesj, woesj!’

De meeste mensen in het dorp durfden niet naar het kasteel. Maar Paul en Gérard gingen er soms stiekem wel naartoe.

Wat nog fijner was dan alle verhalen: bij meneer Léon voelde Paul zich veilig. Wat er ook buiten school gebeurde.

Die dag in het park had Paul meneer Léon net willen roepen, toen die het ineens op een rennen had gezet. En er renden twee Duitse soldaten achter hem aan.

Paul deed zijn ogen dicht en probeerde de herinnering weg te duwen. Hij had drie schoten gehoord en hij had gezien dat meneer Léon was gevallen, in de rivier was gerold en was gezonken. Hij kon nog steeds niet geloven dat meneer Léon er niet meer was.

Opnieuw prikte hij met de stok in het zand. Hij dacht terug aan de Duitsers, die de school daarna hadden gesloten. Ze hadden gezegd dat meneer Léon een verrader was, een misdadiger en een spion.

Maar wat bleek? Meneer Léon was een held.

Niemand had dit geweten voordat hij werd vermoord, maar meneer Léon hoorde bij een geheime groep die ‘het verzet’ heette.

Dat was een soort klein leger, alleen zonder soldaten. Er zaten gewone mensen bij: schrijvers, winkeliers, boeren, artsen en dus ook leerkrachten. Ze gaven informatie over de Duitsers door aan de geallieerden. Ze bliezen treinen met

wapens en tanks op. Paul was nog steeds ondersteboven van het idee dat meneer Léon in het verzet had gezeten.

Alleen deed dat er nu niet meer toe. Het verzet was verslagen, in Le Roc en in de rest van Frankrijk, had Paul gehoord. De Duitsers hadden alle verzetsmensen opgespoord en er duizenden doodgeschoten. En dat was nog niet alles. Ze martelden hen eerst, zodat ze de namen van de andere mensen uit hun groep zouden verraden.

Meneer Léon had geluk gehad dat hij zo snel was gestorven, zeiden de mensen.

Paul deed zijn ogen dicht. Meneer Léon had zijn leven voor iets belangrijks gewaagd. Kon hij dan niet wat meer zijn best doen voor een cadeautje voor maman? Zo snel mocht hij het niet opgeven.

Terug bij de kraam van Boris legde hij de bal weer neer.

‘Ik zei het je toch,’ zei Boris, en zijn mond werd een smalle streep, ‘niemand wil dat ding. Neem hem maar weer mee naar huis.’

Paul kreeg een brok in zijn keel.

‘Alstublieft... mijn moeder is jarig,’ zei hij. Hij moest zijn best doen om te zorgen dat zijn stem niet trilde. ‘Ik heb het geld nodig om een cadeautje voor haar te kopen.’

Zonder iets te zeggen greep Boris de bal. Hij stak zijn hand in zijn zak en haalde er tien munten uit.

Pauls hart maakte een sprongetje van vreugde. Hij lachte naar Boris, nam het geld aan en rende naar de bakkerij. Daar kwamen ook alle Duitse officieren.

Hij smet zijn munten op de toonbank. Marie, het meisje dat er werkte, keek hem verbaasd aan.

‘Twaalf madeleines alsjeblieft,’ zei hij.

Vijf minuten later had hij een wit doosje met daarin twaalf warme madeleines, vers uit de oven, in zijn handen.

Over de zandweg liep hij naar huis. Hij rook de heerlijke geur van boter.

Maman had gezegd dat ze vanavond pas laat thuis zou zijn, als hij al naar bed was. Maar de cakejes bleven tot die tijd wel vers. Paul zag al voor zich hoe maman zou glimlachen als ze haar eerste hap nam.

Plotseling klonk er een hels kabaal.

Paul draaide zich met een ruk om. Er kwam een groep Duitse soldaten op motoren de bocht om scheuren.

En ze kwamen recht op hem af.

HOOFDSTUK 4

Paul sprong uit de weg, de hoge struiken in die langs het pad stonden. Hij hield zijn adem in. De soldaten raceten voorbij: je zag alleen grijs metaal, zwart leer en rode nazivlaggen.

Ze zouden hem hebben overreden, dat wist hij zeker. Ze waren met hun snelle motoren over hem heen gereden en hadden hem voor dood achtergelaten. Als een worm die door een ploeg in tweeën wordt gehakt.

Waar gingen ze heen? Hij kreeg buikpijn van die vraag. Hij wist dat ze iemand gingen arresteren... of doodschieten.

Hij kroop de stekelige struiken uit en keek naar de cakejes, of wat daar nog van over was.

Een meter verderop, bij een hek, lag het doosje. Het was opengevlogen en de cakejes lagen overal in het zand. Paul probeerde wanhopig om ze schoon te vegen.

Maar dat lukte niet.

Er brandden tranen in zijn ogen.

Wat had hij toch een hekel aan die mannen! Hij wilde achter ze aan, ze van hun motoren slaan, die hakenkruisvlaggen kapottrekken en erop stampen.

Nee, natuurlijk kon dat niet. Het enige wat hij kon doen, was hier als een klein kind om een paar zanderige cakejes gaan zitten huilen. Maar hij wist dat er eigenlijk iets anders was wat hem dwarszat.

Hij voelde zich zo hulpeloos. Hij kon niets tegen de Duitsers doen.

Dat kon niemand.

Papa had geprobeerd om terug te vechten, en kijk wat er met hem was gebeurd.

Nadat Duitsland Frankrijk was binnengevallen had hij zich meteen bij het Franse leger gemeld. Binnen zes weken hadden de Duitsers tienduizenden Franse soldaten gedood. Ze hadden bijna twee miljoen mannen gevangengenomen, en een van hen was papa. Frankrijk had zich overgegeven. Nu wapperde de hakenkruisvlag op de Eiffeltoren en in bijna heel Europa.

Intussen zat papa in een gevangenkamp ergens in Duitsland. Paul en maman hadden al vier jaar niets van hem gehoord.

Paul schudde met zijn hoofd om zijn gedachten te verjagen. Hij kon hier niet de hele dag zitten huilen.

Hij stond net zijn broek af te kloppen toen hij een vreemd geluid hoorde.

‘Roekoe.’

Hij keek op. In de struiken zat een grijze vogel hem aan te kijken. Het dier vloog op en landde bij zijn voeten.

Die was vast op de cakejes afgekomen.

‘Ga je gang,’ zei Paul en hij gebaarde naar de kruimels. ‘Iemand moet ze toch opeten.’

Maar de vogel negeerde de cakejes en keek naar hem op. Hij had goudkleurige, glanzende ogen, en in het midden zat een zwarte stip.

‘Roekoe,’ zei hij vrolijk. ‘Roekoe, roekoe, roekoe.’

Hij pikte wat in zijn veren, vloog op en maakte een rondje om Paul heen. Even bleef hij zelfs recht voor zijn gezicht hangen.

‘Roekoe.’

‘Wat is er?’ vroeg Paul vriendelijk. ‘Wat wil je?’
Stond hij nu echt tegen een duif te praten?
Ja dus. En die praatte nog terug ook, leek het.
‘Roekoe.’

De vogel vloog de haag over, de weide in. Paul liep door het hek achter hem aan. Het was een nare ochtend geweest. Achter een vriendelijke duif aan een weiland in lopen, leek niet eens zo’n heel slecht idee.

Laag bij de grond vloog de duif om Paul heen en daarna naar een appelboom midden in de weide. Daar bleef hij rondjes vliegen. Toen schoot hij ineens tussen de bladeren en verdween uit het zicht.

Op zoek naar de duif staarde Paul tussen de takken door.

Er viel iets nats op zijn hoofd. Hij veegde het af en keek naar zijn hand.

Bloed.

Voorzichtig deed hij een stap opzij en keek omhoog. Hij verstijfde.

Zijn mond viel open, maar hij was te geschrokken om te schreeuwen.

HOOFDSTUK 5

Hoog in de boom bungelde een man in een donkergroen legeruniform aan een tak. Vanaf de plek waar hij stond, kon Paul hem niet goed zien, maar hij zag wel dat het een soldaat was. De man zat met de lijnen van een parachute vast in de boom; waarschijnlijk was hij aan de bovenste takken blijven haken, en waarschijnlijk was hij dood.

Aan zijn uniform te zien was de man een Amerikaan of een Brit, of misschien een Canadees. Dat waren Hitlers vijanden. Samen met Rusland en andere landen vochten ze in deze oorlog tegen Duitsland.

Ze noemden zichzelf ‘de geallieerden’.

Deze soldaat was waarschijnlijk van een van de luchtmachtbases in Engeland hierheen gevlogen. Daar had je nu de meeste geallieerde soldaten en bases. Het was een van de weinige landen

in Europa die de Duitsers nog niet hadden veroverd. En tussen Engeland en Frankrijk lag een smal stuk zee, dat 'het Kanaal' heette.

Paul probeerde hem beter te bekijken. Zijn schoenen kraakten toen hij langzaam rondliep.

Vroeger dagdroomde hij erover dat de geallieerden Frankrijk kwamen redden. Maar daar was hij al een tijd geleden mee opgehouden. De Duitsers waren te sterk. Niemand kwam Frankrijk in of uit. Langs de stranden hier bij Le Roc en verderop stond het vol kanonnen en machinegeweren.

Soms lukte het geallieerde vliegtuigen om daar voorbij te komen en bommen te laten vallen. Maar hun vliegtuigen werden ook heel vaak neergeschoten. De soldaten in het vliegtuig sprongen dan met hun parachutes naar beneden. Dat was waarschijnlijk ook met deze man gebeurd. Toen was hij in een boom geland... en gestorven.

'Hé jochie, kan je me helpen?' riep een stem.

Paul schrok zo dat hij opsprong en bijna zijn hoofd tegen een tak stootte. Deze soldaat was dus niet dood. Hij sprak Frans, maar met een vreemd accent. Amerikaans misschien?

'Ik moet mezelf lossnijden, maar ik heb mijn mes laten vallen,' vervolgde de soldaat. 'Het ligt ergens in het gras.'

Paul zocht de grond af. Daar lag het, een scherp uitziend mes met een houten handvat.

Hij deed er een stap naartoe, maar toen verstijfde zijn lichaam.

In zijn hoofd klonk een doodsbang stemmetje: *Ben je gek? Stop daarmee, en wel nu meteen! Maak dat je wegkomt!*

Hij wist wat er met mensen gebeurde die betrapt werden als ze geallieerde soldaten hielpen.